

مقدمه

با گسترش روزافزون فناوری‌های نوین به ویژه توسعه فناوری اطلاعات و ارتباطات در عرصه‌های مختلف از جمله حوزه سلامت، بهداشت و درمان؛ تحولات بزرگی در زمینه ارائه خدمات بهداشتی درمانی در حال وقوع است.

یکی از آرزوهای دیرینه در حوزه بهداشت، پرونده الکترونیک سلامت برای مردم کشور بود که سامانه «سیب، سینا و ناب» برای تحقق این آرزو، راه‌اندازی شد. متخصصان توانمند کشورمان با تکیه بر دانش فنی و همگام با روزآمدترین فناوری‌های جهانی، پس از چند سال همکاری مشترک و گروهی متخصصان رشته‌های مختلف فنی، پزشکی و سایر بخش‌ها، سامانه یکپارچه بهداشت (سیب، سینا و ناب) را طراحی کردند که هم‌اکنون در دانشگاه‌های علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی، شبکه‌های بهداشت و درمان و سایر مراکز ارائه‌دهنده خدمات سلامت در کشور در حال خدمت‌دهی است.

از ابتدای مهرماه ۹۵ هرگونه ثبت، جمع‌آوری و گزارش‌دهی اطلاعات به شکل کاغذی در سطح کشور ممنوع و تنها از طریق سامانه انجام شد. در این سامانه، هر اقدامی که در حوزه بهداشت برای افراد انجام می‌شود، از نوزادی که واکنش دریافت می‌کند تا فرد سالمندی که تحت مراقبت‌های مختلف قرار می‌گیرد، وارد سامانه می‌شود. همچنین به شکل لحظه‌ای می‌توان شاخص‌ها را مشاهده و برای مسایل مختلف برنامه‌ریزی کرد و آموزش‌های مختلف را ارائه داد. دسترسی به اطلاعات مربوط به جمعیت تحت پوشش و خدمات انجام شده در سامانه و وجود بخش‌های گزارش‌گیری به شکل تخصصی امکان استخراج آمار جمعیتی و وقایع حیاتی در همه سطوح ارائه خدمات را ایجاد می‌کند. کاربران با آگاهی از مسیرهای دسترسی به اطلاعات براحتی می‌توانند اطلاعات مورد نیاز خود را استخراج کرده و وضعیت موجود را از نظر پوشش جمعیتی و خدمات ارائه شده ارزیابی کنند.

گزارش‌گیری آمار جمعیتی وزیع حیاتی در سامانه سیب، سینا و ناب

نجمه مهاجری

کارشناس ارشد آمار معاونت بهداشت
دانشگاه علوم پزشکی مشهد

مریم خواجه نژاد

کارشناس آمار معاونت بهداشت
دانشگاه علوم پزشکی مشهد

مریم کرباسی

کارشناس مسؤول آموزش بهورزی
دانشگاه علوم پزشکی گلستان

معصومه غلامی

کارشناس سلامت
نوزادان
دانشگاه علوم
پزشکی گلستان

صدیقه انصاری پور

کارشناس مسؤول
بهورزی معاونت
بهداشت دانشگاه
علوم پزشکی اصفهان

محمد آقابابایی

کارشناس مسؤول
واحد آمار حوزه معاونت
بهداشت دانشگاه
علوم پزشکی اصفهان

اهداف آموزشی

امید است کاربران محترم سامانه پس از مطالعه مقاله:

- نحوه استخراج جمعیت تحت پوشش بر حسب جنسیت، گروه‌های سنی، ملیت و... را بیان کنند.
- نحوه استخراج وقایع حیاتی را شرح دهند.
- اهمیت وقایع حیاتی و نحوه گزارش‌گیری از سامانه را توضیح دهند.
- دلایل اهمیت تکمیل صحیح فرم‌های مراقبتی و ثبت اطلاعات هویتی را بیان کنند.

گزارش گیری جمعیت تحت پوشش در سامانه یکپارچه

بهداشت سب

برای دسترسی به جمعیت تحت پوشش از منوی گزارش‌ها، گزارش جمعیت شبکه، گزارش جمعیت ثبت نام شده‌ها می‌توان گزارش جمعیت را براساس جنسیت، وضعیت تاهل، نوع جمعیت، نوع ملیت، گروه‌های سنی و سطح سواد مشاهده کرد.

مشاهده هرم سنی جمعیت تحت پوشش: برای مشاهده هرم سنی جمعیت تحت پوشش از منوی ثبت نام و سرشماری، گزینه هرم سنی را انتخاب کنید. برای مشاهده فایل اکسل هرم سنی می‌توانید در گوشه خارجی سمت راست هرم سنی با کلیک بر روی خطوط، گروه‌های سنی و جنسی را در غالب فایل اکسل مشاهده کنید.

گزارش مهاجرت به تفکیک خدمت‌دهنده: از منوی ثبت نام و سرشماری گزینه مهاجرت را انتخاب کرده و در بخش گزارش مهاجرت‌های ثبت شده با انتخاب آیتم‌های مورد نظر گزارش را مشاهده کنید.

ساخت گزارش افراد تحت پوشش: این فرم به شما این امکان را می‌دهد که گزارش‌هایی پویا و انعطاف‌پذیر ایجاد کنید، برای این کار کافی است تا برای گزارش خود یک نام انتخاب کنید و فیلترهایی را که به وسیله آن‌ها گزارش خود را می‌سازید انتخاب و سپس روی «ثبت» کلیک کنید تا ساختار گزارش درخواستی شما ذخیره شود. برای ویرایش ساختار گزارش خود کافی است بر روی دکمه «ویرایش» کلیک کنید. جهت مشاهده گزارش خود، از دکمه «مشاهده گزارش» استفاده کنید. به طور مثال گزارش افرادی که در پایگاه/خانه بهداشت بیماری دیابت دارند:

مدیریت سامانه — ساخت گزارش افراد تحت پوشش — در قسمت بیماری دیابت، انتخاب شود.

گزارش‌های دریافتی از گزینه فهرست خدمت گیرندگان: از منوی ثبت نام و سرشماری، گزینه فهرست خدمت گیرندگان را انتخاب کرده و پس از انتخاب جست و جوی پیشرفته می‌توانیم گزارش‌های زیر را دریافت کنیم:

* تعداد خانوار و جمعیت، گروه‌های سنی و جنسی
* گروه‌های هدف (زنان باردار، زنان ۱۰ تا ۴۹ ساله

همسر دار، کودکان زیر ۵ سال، گروه‌های سنی)

* تعداد زنان سرپرست خانوار

* وضعیت بیمه

* میزان سواد

شایان ذکر است که در این بخش از سامانه می‌توان گزارش‌های ترکیبی بدست آورد و در پایش و کنترل اطلاعات دموگرافیک از این گزارش‌ها استفاده کرد.

گزارش گیری جمعیت تحت پوشش در سامانه یکپارچه

بهداشت سینا

در زیج، جدول جمعیت بر حسب گروه‌های سنی ۵ ساله و جنس بر اساس اطلاعات جمعیت روز آخر سال قبل است و اعداد این جدول تا پایان سال ثابت است، اما برای تهیه چوب خط جمعیت بر حسب گروه‌های سنی یکساله و جنسی در بازه تاریخ مشخص؛ به تفکیک ملیت، منطقه و واحدهای بهداشتی و مراقبان سلامت، می‌توان از گزارش تفکیک سن و جنس استفاده کرد. به شکل پیش فرض و بدون انتخاب تاریخ گزارش؛ چوب خط جمعیت همان لحظه را نشان می‌دهد اما برای گزارش جمعیت زمان مشخص می‌توان تاریخ مورد نظر را درج کرد.

به روزرسانی اطلاعات هویتی افراد در سامانه: از آنجایی که اطلاعات هویتی تمام افراد تحت پوشش در سامانه ثبت شده است، جهت به روزرسانی اطلاعات هویتی جمعیت تحت پوشش هر بهورز/ مراقب سلامت از قسمت پرونده خانوار، فهرست همه خانوارهای تحت پوشش قابل مشاهده است که می‌توان اطلاعات فردی تک تک

گروه سنی	مرد	زن	زن همسر دار	مجموع
زیر یک ماه	۴۷۵۸	۴۴۷۴	۰	۹۲۳۲
بین یک ماه تا یک سال	۵۲۹۶۴	۵۰۲۰۷	۰	۱۰۳۱۷۱
۱ تا ۴ سال	۲۰۲۵۰۸	۱۹۱۶۸۳	۰	۳۹۴۱۹۱
۵ تا ۹ سال	۸۶۴۱۳	۸۱۹۰۱	۰	۱۶۸۳۱۴
۱۰ تا ۱۴ سال	۱۱۱۳۸۶	۱۰۶۳۸۰	۰	۲۱۷۷۶۶
۱۵ تا ۱۹ سال	۱۷۲۷۵۵	۱۶۶۵۱۵	۴۶۱۶	۳۳۹۲۷۰
۲۰ تا ۲۴ سال	۱۰۳۳۸۴	۱۰۰۹۵۱	۱۸۵۸۴	۲۰۴۳۳۵
۲۵ تا ۲۹ سال	۶۸۱۶۳	۶۸۸۸۶	۲۵۰۷۰	۱۳۷۰۴۹
۳۰ تا ۳۴ سال	۱۹۸۶۳۲	۲۰۲۰۴۷	۱۱۱۴۴۸	۴۰۰۶۷۹
۳۵ تا ۳۹ سال	۲۶۵۸۷۱	۲۶۱۳۹۶	۱۶۸۷۹۲	۵۲۷۲۶۷
۴۰ تا ۴۴ سال	۲۶۵۸۷۶	۲۵۵۶۷۳	۱۶۶۴۳۲	۵۲۱۵۴۹

ثبت شده در سامانه و به روزرسانی هایی که از طریق ثبت زایمان، مرگ، ازدواج، طلاق، کوچ و مهاجرت انجام می شود، به دست می آید.

در سامانه ناب اطلاعات جمعیتی به دو شکل وجود دارد:

- * جمعیت ابتدای سال
 - * جمعیت به روز که جمعیت منطقه در هر مقطع سال است.
- برای تهیه گزارش های جمعیتی از قسمت گزارش ها / گزارش اشخاص / جمعیت بر حسب سن و جنس می توان اطلاعات جمعیتی را مشاهده کنند.

گزارش وقایع حیاتی از سامانه یکپارچه بهداشت سب

کاربران با آگاهی از مسیرهای دسترسی به اطلاعات وقایع حیاتی، براحتی می توانند اطلاعات مورد نیاز خود را استخراج کرده و وضعیت موجود را از نظر پوشش جمعیتی ارزیابی کنند.

افراد فوت شده: از منوی ثبت نام و سرشماری، گزینه فهرست افراد فوت شده، تاریخ فوت یا سایر گزینه های مورد نیاز را انتخاب کرده و پس از انتخاب گزینه جست و جوی آن کلیک می کنیم و گزارش مورد نظر را دریافت می کنیم.

افراد متولد شده: از منوی ثبت نام و سرشماری گزینه فهرست خدمت گیرندگان را انتخاب می کنیم، سپس روی گزینه پیشرفته کلیک کرده و پس از انتخاب تاریخ تولد و سایر گزینه های مورد نیاز، گزینه جست و جوی را کلیک کرده و موارد مورد نیاز را مشاهده می کنیم.

“

از ابتدای مهرماه ۹۵ هرگونه ثبت، جمع آوری و گزارش دهی اطلاعات به شکل کاغذی در سطح کشور ممنوع و تنها از طریق سامانه انجام شد.

”

اعضای خانوار را بررسی و ابتداء در صورتی که به روزرسانی ثبت احوال انجام نشده است، به روزرسانی انجام داده و سپس اطلاعات فردی مانند تاهل، شغل، بیمه و... در صورت نیاز اصلاح شود. در صورتی که به روزرسانی ثبت احوال انجام شده باشد قسمت کدملی، نام، نام خانوادگی، تاریخ تولد، جنسیت و نام پدر غیر فعال می شود.

مشاهده فهرست همه افراد تحت پوشش: هر بهورز / مراقب از قسمت ارایه خدمت می تواند فهرست جمعیت تحت پوشش خود را به تفکیک گروه های سنی و جنسی و ملیت مشاهده کند. چنانچه تیک تحت پوشش برداشته شود، امکان جست و جوی جمعیت تحت پوشش مراقب به جمعیت تحت پوشش دانشگاه تغییر می کند که در این صورت اطلاعات هویتی فرد قابل مشاهده نیست و فقط ارایه خدمت انجام می شود. به منظور جست و جوی فردی از جمعیت تحت پوشش، ابتدا تیک تحت پوشش را گذاشته و سپس بر اساس نام، نام خانوادگی، تاریخ تولد، کدملی، کد انحصاری سامانه بخصوص جهت افراد فاقد کدملی مانند افراد غیر ایرانی و نوزادان، سن، نام پدر، ملیت جست و جوی انجام می شود. به منظور جست و جوی فردی که تحت پوشش بهورز / مراقب نیست، فقط کفایت تیک تحت پوشش برداشته شود و مانند قبل جست و جوی انجام شود.

گزارش تراکنش های جمعیت: از قسمت پرونده خانوار و تراکنش جمعیت می توان فهرست همه تراکنش های مرگ، تولد، مهاجرت به داخل، مهاجرت به خارج، ازدواج و طلاق انجام شده در جمعیت را استخراج کرد.

گزارش گیری جمعیت تحت پوشش در سامانه یکپارچه بهداشت ناب

اطلاعات جمعیتی سامانه ناب بر اساس جمعیت پایه

دانشوروز زیچ حیاتی

مرد مورد نظر: زن مورد نظر:

مرد مورد نظر: زن مورد نظر:

دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی مشهد

مسئله از کتاب بهداشتی: فصل: شماره سوال:

پوشش: نوع سوال: پاسخ صحیح: پاسخ نادرست:

گزارش از کتاب:

مرد به دنیا آمده (سن)	مرد به دنیا آمده (ماه تولد)	زن به دنیا آمده (سن)	زن به دنیا آمده (ماه تولد)	مرد حامله بود (سن تولد)	مرد حامله بود (ماه تولد)	زن حامله بود (سن تولد)	زن حامله بود (ماه تولد)	مرد حامله بود (سن تولد)	مرد حامله بود (ماه تولد)	زن حامله بود (سن تولد)	زن حامله بود (ماه تولد)	مرد حامله بود (سن تولد)	مرد حامله بود (ماه تولد)	زن حامله بود (سن تولد)	زن حامله بود (ماه تولد)
38	10	36	9	34	8	32	7	30	6	28	5	26	4	24	3
38	10	36	9	34	8	32	7	30	6	28	5	26	4	24	3

علت فوت، به شکل خودکار نمایش می دهد.

گزارش وقایع حیاتی از سامانه یکپارچه بهداشت ناب

برای تهیه گزارش های مورد نظر از قسمت گزارش ها / گزارش اشخاص / زیچ حیاتی و... می توان اطلاعات گردونه و جداول زیچ حیاتی را مشاهده کرد.

جدول تولد بر حسب سن و جنس، با ثبت هر مورد زایمان به طور اتوماتیک در زیچ حیاتی ثبت می شود. جدول مرگ بر حسب سن و جنس، پس از ثبت مرگ و میر بر حسب گروه سنی مربوط به شکل اتوماتیک در زیچ حیاتی ثبت می شود. جدول علت مرگ مادران به دلیل عوارض حاملگی و زایمان بر حسب سن مادر با ثبت هر مورد فوت به شکل اتوماتیک در زیچ حیاتی ثبت می شود.

گزارش تولد بر حسب وزن و جنس نوزاد، سن مادر، شرایط زایمان، نوع زایمان و فرزندآوری در سامانه یکپارچه بهداشتی سینا

مرد زایی: از فرم پس از زایمان، قلم تاریخ زایمان و نتیجه زایمان، «مرد به دنیا آمده دختر» و «مرد به دنیا آمده پسر» گزارش گرفته می شود.

زنده به دنیا آمده دختر و پسر: از مواردی که در سامانه به عنوان «ثبت به دلیل تولد» ثبت می شود بر اساس تاریخ تولد گرفته می شود نه بر اساس تاریخ ثبت.

مثال: اگر نوزادی در تاریخ ۹۷/۲/۲۰ با گزینه تولد در

گزارش وقایع حیاتی از سامانه یکپارچه بهداشت سینا

برای مشاهده اعداد داخل جداول و به روز رسانی این اعداد لازم است کاربران گرامی چارت مورد نظر را انتخاب کرده و پس از انتخاب فیلترها به عنوان مثال ملیت و...، جدول مورد نظر انتخاب شود و اجرای گزارش کلیک شود.

جدول مهاجرت بر حسب نفر: در این جدول، مهاجرت در هر سطح تعریف شده است به این مفهوم که در سطح خانه بهداشت منظور از مهاجرت به داخل، تعداد افرادی است که به سطح خانه بهداشت اضافه شده اند و مهاجرت به خارج یعنی افرادی که از جمعیت خانه بهداشت به علت مهاجرت خارج شده اند. بدیهی است مهاجرت ها در سطح مرکز نباید با جمع مهاجرت در واحدهای تحت پوشش برابر باشد. مهاجرت به داخل در مرکز یعنی تعداد افرادی که به جمعیت تحت پوشش مرکز به علت مهاجرت اضافه شده اند و مهاجرت به خارج در مرکز یعنی افرادی که از جمعیت تحت پوشش مرکز خارج شده اند.

جدول تولد و مرگ بر حسب ماه: سامانه به شکل خودکار، متولدینی که در جداول قبل محاسبه شده بود را به تفکیک ماه تولد و همچنین موارد فوت (افرادی که به علت فوت از خانوار توسط کاربران حذف شده اند) را بر حسب گروه سنی و ماه فوت نمایش می دهد.

جداول مرگ بر حسب سن و جنس و مرگ مادر باردار و علل مرگ در کودکان زیر ۵ سال: موارد فوت را بر حسب سن و جنس متوفی و در جداول بررسی علت، بر اساس

خانواری اضافه شده است و تاریخ تولدش ۹۷/۱/۸ است، سامانه او را به متولدین فروردین ماه در زیج حیاتی اضافه می‌کند.

وزن هنگام تولد: از همه متولدین زنده که در فرمول قبل آمده است هر نوزادی که شرایط زیر را دارا باشد: فرم غربالگری هایپوتیروئیدی برایش تکمیل شده باشد و نوبت نمونه‌گیری اول تیک خورده باشد (وزن هنگام تولد) به تفکیک دختر و پسر و به تفکیک مقدار کمتر از ۲/۵ و بیشتر از ۲/۵.

سن مادر در این تولد زنده: دقیقاً نوزادانی که در «زنده به دنیا آمده» هستند، در صفحه ثبت اطلاعات فردی‌شان اگر کد ملی مادر دارند سن آن فرد توسط سامانه محاسبه می‌شود.

نکته: در صفحه ثبت اطلاعات فردی کودک باید دقت شود، کد ملی مادری که ثبت شود (جهت موارد فرزندخوانده) **شرایط زایمان و نوع زایمان:** اطلاعات این قسمت نیز از فرم غربالگری هایپوتیروئیدی (در نوزاد زنده) و فرم پس از زایمان (در مرده زایی) در سامانه به شکل خودکار اخذ می‌شود.

تعداد زنان ۱۰ تا ۴۹ سال شوهردار بی‌فرزند: از آخرین

فرم مشاوره فرزندآوری که از ابتدای سامانه تا پایان اسفند ماه سال قبل، برای فرد تکمیل شده، احصاء می‌شود، به شرط اینکه بعد از تکمیل این فرم، فرم شروع مراقبت بارداری تکمیل نشده یا کد تشخیصی بارداری یا کد تشخیصی سقط برای وی در سامانه ثبت نشده باشد و تعداد بارداری مساوی صفر و حداقل ۲۴ ماه از شروع زندگی مشترک می‌گذرد مساوی بلی باشد.

تعداد زنان ۱۰ تا ۴۹ سال شوهردار تک‌فرزند: از آخرین فرم مشاوره فرزندآوری که از ابتدای سامانه تا پایان اسفند ماه سال قبل، برای فرد تکمیل شده است، احصاء می‌شود به شرط اینکه بعد از تکمیل این فرم، فرم شروع مراقبت بارداری تکمیل نشده یا کد تشخیصی بارداری برای وی در سامانه ثبت نشده باشد و تعداد فرزند زنده مساوی ۱ و سن آخرین فرزند بزرگتر مساوی ۲۴ ماه باشد.

جدول استفاده از نمک یددار: اطلاعات داخل این جدول از قلم نمک مصرفی خانوار در فرم‌های مربوط تکمیل شده در سال قبل و برای هر خانوار یکبار در طول سال تکمیل شده، اخذ می‌شود. داده‌های موجود در این جدول در ابتدای هر سال با یک بار اجرای گزارش توسط کاربران ذخیره می‌شود و تا پایان سال تغییر نمی‌کند.

نتیجه‌گیری

از مهم‌ترین اهداف این برنامه استخراج گزارش‌های تجمیع یافته حوزه سلامت به منظور شناسایی نقاط قوت و ضعف و نیازهای کشور جهت برنامه‌ریزی‌های کلان در بخش سلامت است که دسترسی به این هدف با وجود صحت و دقت در ثبت داده‌ها و واقعی بودن اطلاعات امکان‌پذیر است.

نکته: با توجه به اینکه نیازی به تکمیل زیج حیاتی توسط کاربران در سامانه نیست و اطلاعات و داده‌ها به شکل خودکار در جداول مربوط ثبت می‌شود، پیشنهاد می‌شود کاربران محترم در زمان ثبت اطلاعات هویتی و تکمیل فرم‌های مراقبتی نهایت دقت را داشته باشند.

پیشنهاد: از آنجایی که با استفاده از پرونده الکترونیک سلامت؛ سهولت در دسترسی به اطلاعات کامل جمعیتی و آمارحیاتی وجود دارد می‌توان از اطلاعات مذکور در تصمیمات مدیریتی در سطح کلان سیاست‌گذاری به شکل کاربردی‌تر استفاده شود.

منابع: اطلاعات بر گرفته از سامانه سیب، سامانه سینا و سامانه ناب

به این موضوع امتیاز دهید (۱۰۰ تا ۱۰۰۰). کد موضوع ۹۹۲۶. پیامک ۳۰۰۰۷۲۷۳۱۰۰۰۱ نحوه امتیازدهی: امتیاز - شماره مقاله. مثال: اگر امتیاز شما ۸۰ باشد (۸۰ - ۹۹۲۶)